

Oponentský posudek diplomové práce Jaromíra Patočky

Téma: Zemská správní komise pro Království české v letech 1913 a 1914

Vypracoval: PhDr. Jakub Rákosník Ph.D.

Předložená diplomová práce je kvalitní a splňuje veškeré požadavky, které jsou kladeny na tento typ textu.

Jako oponent mám následující připomínky. Z hlediska jazykového je nutné poznamenat, že text je velmi dobře stylizován a nachází se v něm minimum gramatických chyb. V tomto směru práce J. Patočky zcela jistě překračuje běžnou jazykovou úroveň diplomových prací. Měl bych snad jen námitky ohledně přemíry některých slovních obrátů, které často spíše zamlžují, než aby naopak napomáhaly srozumitelnosti (jde zvláště o na řadě míst zcela zbytečné slovíčko „moment“, resp. „momenty“).

Struktura textu je zvolena vhodně. V prvních třech kapitolách, které jsou dále členěny na tematicky ucelené oddíly, autor popisuje převážně na základě literatury ústavní systém Rakouska-Uherska, resp. jeho západní části, a snaží se postihnout klíčové zásady tohoto uspořádání, přičemž zcela logicky věnuje zvýšenou pozornost vztahům mezi státní správou a samosprávou. Měl bych zde námitku, že na mnoha místech autor užívá nic nevysvětlující výrazy jako „složitější roli“ či „v některých momentech orgány vykonávaly dohled“, aniž by vysvětlil podrobněji, o co šlo (s. 20). Je pravda, že někdy se vysvětlení objeví o několik stránek níže – nikoli však vždy.

J. Patočka si zaslouží pochvalu za volbu poměrně těžkého tématu, s nímž se vyrovnal velmi obstojně, přestože jazyk legislativních textů a dobové právní literatury je poměrně náročný pro porozumění. Ne vždy se však dokázal úspěšně vyrovnat s některými právními pojmy (např. na s. 20 „sistace“ není schválení návrhu zákona panovníkem, nýbrž dočasné pozastavení jeho účinnosti). Rovněž jsem nepochopil smysl věty na s. 10: „Z tohoto hlediska je třeba opět zdůraznit fakt, že záležitosti, ve kterých byl kompetentní jak stát, tak země, byly z hlediska jejich role spíše samosprávné povahy, a to i přesto, že byly regulovány zemskými zákony.“

V dalších kapitolách, které jsou již v převážné míře založeny na důkladném studiu pramenů, autor přechází k tématu zemské správní komise, jejího vzniku a některých aspektů její činnosti. Soustředil se zvláště na zcela zásadní otázku zemských financí a otázku řešení učitelských platů. Oba okruhy témat zpracoval s mimořádnou pečlivostí, přičemž na některých místech podle mého názoru zachází až do zcela zbytečných detailů. To je však v případě diplomové práce úkaz zcela běžný a plně omluvitelný. Znovu zdůrazňuji, že zvláště zpracování finanční a rozpočtové politiky je nutné označit za mimořádně zdařilé a pro současnou historiografii nepochybně přínosné.

Seznam literatury je poměrně skromný. Jistě by bylo možné připomenout řadu zvláště právně-historických textů k této problematice (např. K. Schelle o státní správě a samosprávě). Tuto skutečnost bych sám však nepovažoval za tak zcela kategorickou výtku. Literaturu autor užíval uvážlivě, jakkoli v mnoha směrech je citelná závislost na klasické práci Karla Kazbundy o česko-německých vztazích.

I v případě pramenů jde o poměrně nepočtený seznam. Autor však zvláště periodický tisk, jak se zdá podle poznámkového aparátu, využíval s velkou pečlivostí. Ohledně fondů v Národním archivu bych připomněl, že bylo možné užít i některé další. Jde zvláště o fond českého místodržitelství, v němž k činnosti zemské správní komise je rovněž řada materiálů. I přes tuto poznámku však považuji pramenný soubor této diplomové práce za dostatečný.

Za zcela nedostatečný však považuji kritický rozbor pramenů a literatury, který by měl obsahovat úvod práce. Nedostatečný proto, že zde v podstatě žádný není. Tuto v odborném textu neopominutelnou část autor odbývá v šesti řádcích v zásadě demonstrativním výčtem bez dalších komentářů (s. 6).

K obhajobě bych měl následující dotazy. Z celého textu jsem získal dojem, že německá politika je autorem vnímána příliš jednotně. Zatímco v případě českých politických stran na řadě míst poměrně rozsáhle zmiňuje třecí plochy mezi jednotlivými stranami, výklady o německé politice jsou v tomto směru podstatně chudší, přestože i zde disharmonie mezi jednotlivými politickými proudy byla dlouhodobě postižitelná. Úvodní pomůckou mohla autorovi být alespoň Cohenova knížka o pražském kasinu, kterou však evidentně nepoužil. Zároveň bych se jej jako oponent rád zeptal na to, jaký má jeho diplomová práce vztah k sociálním dějinám. Její koncepce totiž ve všech směrech odpovídá spíše standardům klasické právně-historické studie (jakkoli v tom nejlepším smyslu slova).

Patočková diplomová práce představuje dobré východisko pro další historické výzkumy. Jak bylo již v úvodu poznamenáno, plně ji doporučuji, protože se jedná o text vysoce kvalitní, který splňuje veškeré požadavky pro obhajobu.

V Praze dne 18. května 2006

PhDr. Jakub Rákosník, Ph.D.